SIAŬBIT — THE SOWER

Vialika-Litoŭski (Biełaruski) dvumiesiačnik

The Great-Litvanian (Whiteruthenian) bimonthly

Authorized as Second Class Mail, Post Office Department, New York, U. S. A.

Časapis Katalicka-Hramadzki

1968, Travień-Červień | Nr. 63 (h. 11) | May-June, 1968

DZIELA ŚVIATA VIALIKODNIA REDAKCYJA ŽADAJE VIASIOŁAHA ALLELUJA!

Patryarchi rady stali,
Što u atchłańniu prabyvali
Jak Zbaŭcu svajho daždali.
Alleluja, Alleluja, Alleluja.

I ubačyli jasnoha
Jon adniaŭ moc ducha złoha
Im skazaŭ iści da Boha.
Alleluja, Alleluja, Alleluja.

AJCIEC UŁADYSŁAŬ ČARNIAŬSKI, probaršč u Višniavie, kala Bahdanava, adviedaŭ VATYKAN. 22 Studzienia 1968 hodu byŭ pryniaty na pryvatnaj aŭdyjencyi u Jaho Śviataści Papy PAULUSA VI. Atrymaŭ padarkaŭ i 29 Studzienia vyjechaŭ iz Romy da svajej parachvii. Pry vyjeździe u Romu parachvijanie bajalisia, dumajučy, što nie zachoča viarnucca da ciažkoj pracy. Ale, jak dobry pastyr, nia choča pakinuć svaich. aviec. Pamažy jamu Boža u dalejšaj pracy.

Z Umieršych Paŭstańnie!

"Nia bojciesia, Jezusa Nazarenskaha, ukryžavanaha šukajecie, ustaŭ, niama Jaho tut, voś miesca, dzie Jaho pałažyli".

Mar. 16,6.

1. Ukončany pramiežak Vialikapostnaha času, času razvažańnia, Chrystusovych Mukaŭ. Adsoŭvajecca Galgota i kryvavy znak kryža, a źjaŭlajecca nam pramianistaja figura z umieršapaŭstaŭšaha Chrystusa, z śviatym ściažkom pieramohi u svajej ruccy.

U Vialikuju Niadzielu rana, jašče prad uschodam sonca, pašli nabožnyja žančyny da hrobu Chrystusa, niasučy pachnučyja alei, kab, pry pamazańni cieła, addać Jamu apošniuju prysłuhu.Išli markotnyja i zakłapočanyja, dumajučy, chto im advalić ciažki hrobavy kamień. Bojaźń akazałasia biezpadstaŭnaj, bo u miž-časie staŭsia vialiki cud. Kali pieršy pramień, uschodziačaha sonca, upaŭ na ziamlu, Chrystus ułasnaj mocaj paŭstaŭ iz hrobu, nienarušajučy hrobavaj piečaci. Spałochanyje žaŭniery uciakli, a Anioł zyjšoŭšy ź nieba, advaliŭ hrobavy kamień i usieŭ na im.

Kali žančyny zblizilisia da hrobu, uvidzieli kamień advaleny, hrob pusty i, siadziačaha na kamieni anioła. U časie, kali stajali pierastrašanyja i zakłapočanyja, anioł apavieščaje im radosnuju navinu: "Niabojciesia. Jezusa Nazarenskaha, ukryžavanaha šukajecie, ustaŭ, niama Jaho tut; voś miesca, dzie Jaho pałažyli". Uciešylisia žančyny, chutka varočajucca da domu, kab inšych paviadamić ab radasnaj navinie. U pavarotnaj darozie spatykaje ich sam Pan Jezus uva usiej sławie z umieršych paŭstańnia: Jahony tvar zichacieŭ, jak sonca, a ubior byŭ biełу, jak čysty śnieh. Jaki vyśmianity vyhlad. Inšy ad vyhladu u Vialikuju Piatnicu. Tam u uładzie niepryjacielaŭ, a tut śviaty Tryumfator; tam u bolaści, a tut nieśmiarotny Karol viakoŭ. I dziela taho Jahony tvar radasny i zichacieŭ nievysłaŭlenaj radaściaj ubior biełу, a u ruccy śviaty ściažok pieramohi.

2. Čałavieka tvar jość adbićciom, adlustravańniem dušy. Što dzieicca u nutry, robicca nahladnym na vonki. Nie zatoić čałaviek radaści, ani nia utoić smutku. Chrystus, jak čałaviek, mieŭ u svaim ziamnym žyćci serca pierapoŭnienaje viasiellem i tvar Jahony, pieravažna, spakojny i pahodny. Ale nie zaŭsiody tak było. Zbaviciel takož pieražyvaŭ i ciažkija chviliny, kali i smutak byŭ u Jahonym Sercu i na tvaru. U

Vierbnuju Niadzielu, entuzijastyčnyje toŭpy, kidali Jamu pad nohi palmy, ćviaty; raścirali na ziamlu svaje ubiory, hučeli vaskliki radaści, a Pan Jezus płakaŭ nad zaśleplenym Jeruzalimam. Smutak toj pabolšyŭsia u Vialikuju Piatnicu na Holgocie i pryjmaje smutak bolaści. Tvar Ukryžavanaha u ciarninavaj karonie, u pavolnaj mucy kanańnia... A u dniu z Umieršych Paŭstańnia i ciapier zichacić nievysłaŭnaj radaściaj. Źniknuła ciarninavaja karona, źniknuli blednaćś i zmučańni, a zichacieła radaść z Umieršych paŭstańnia i nieśmiarotnaha žyćcia.

Radaść Chrystovaja udzielajecca nam usim. Ciešymsia, hledziačy na Jaho, razvažajučy tajnicu z Jaho Umieršych Paŭstańnia. Ciešymsia, chacia viedajem, što našaja daroha nia skončana, što ciažkaści prad nami uzdymajucca i ažydajuć nas ciažkija proby i kryžy. Treba paciašacca, bo viedajem, što usio skončycca. Skončacca ziamnyje spabornictvy, a u dzień apošni cieła našaje paŭstanie iz ziamli, z tvaram jaśniejučym ad radaści. Z Umieršych Paŭstańnie Chrystusa budzie našym z umieršych paŭstańniem. Jahonaja radaść budzie i našaj radaściaj.

CHRYSTUSOVAJA TVAR była pramianiujučaja, a ubior biełу. Biełaść aznačaje čystatu, daskanałaść, śviataść. Čystym, jak ślazina, byŭ Chrystus na ziamli. Najmienšaja hrachavaja plamina nie datknuła Jahonaj Dušy. Dziela taho užo za žyćcia na ziamli nasiŭ biełу ubior. Praŭda, hety ubior ablity kryvioj u Vialikuju Piatnicu, ale u Vialikuju Niadzielu Jahony ubior iznoŭ byŭ biełу i zastaniecca biełym na vieki.

Kažny chryścijanin atrymlivaje na śviatym Chryście biełу ubior paśviačajučaj łaski, katory maje nasić niepabrudžany praz usio žyćcio. Chto speckaje, maje mahčymaść i abaviazak abčyścić jaho. Ščaślivy toj, chto u tym biełym ubiory žyvie i umiraje,bo u apošni dzień budzie pramieniavać na padobienstvo z Umieršych Paŭstałaha Chrystusa.

4. Z UMIERŠYSH PAŬSTANNIE CHRYSTUSA było žyrałom radaści usich viakoŭ Chryścijanstva. Najśviaciejšaja Dzievica Maryja była u Vialikuju Piatnicu najnieščaśliviejšaj iz matak na śviecie, niamaja z bolu pad kryžom, a u Vialikuju Niadzielu rana była najščaśliviejšaj iz usich ludziej. Z Umieršych Paŭstały Jezus, toj samy, katoraha paradźiła u Betlejemie i vychavała u Nazarecie, prychodzić da Jaje u chvale uskrešeńnia i paciešaje matčynaje serca. Karaleva Aniołaŭ, viasialisia, Alleluja.

Maryja z Magdali pražyła z Jezusam usio jahonuju kryžavuju darohu, stajała pad kryžam, złažyła Jaho razam z inšymi da hrobu i była u vialikim žalu. Spatykaje z Umieršych Paŭstałaha Jezusa, kidajecca na kaleni i dziele vyskazańnia svajej radaści nia moža znajści słoŭ. Smucicca śviaty Piotra padvojna i z śmierci

svajho Vučyciela i z svajho vyračeńnia, a voś vidzić Jaho žyvoha u chvale Uskresšaha i ślozy smutku pieramieniajucca u ślozy radaści.

Za ich prykładam i my pavinny ciešycca toj vialikaj tajnicaj u Chrystusa z Umieršych Paŭstalaha z zijajučym tvaram, u biełym ubiory, z ściaham piramohi u rucce zastaniecca u našych sercach, jak śviataja pamiatka tych vialkadniovych uračystaściaŭ i jak nadzieja ščaślivaj pryšłaści. Chrystus piramoh śmierć i my piramožam. Chrystus paŭstaŭ iz hrobu i my paŭstaniem. Tvar Chrystusa pramienievała śviatoj radaściaj i našaje pramienievać budzie. Aman.

O.A.P.O.F.M.

U Nieba Ušeście

"Chrystus žyvie zaŭsiody, kab zastupicca za nas".

(Hebr. 7, 35).

1. Pa svaim z umieršych paŭstańni Chrystus prabyvaŭ sorak dzion pasiarod Svaich vučniaŭ, kab uzmocnić fundament Svajho Karaleŭstva na ziamli, śviatoj Ekklezii, katoramu abiecaŭ zysłać Śviatoha Ducha, Suciašalnika i Božaha Vučyciela.

U lekcyi (Apostole) i Evangielli u skarocie znajchodziacca abrysy Jahonaj navuki, dakrynajučaj Jahonaj navuki, dakranučaj Ekklezii. Zavioŭšy Apostołaŭ na Aliŭkavuju Haru, daŭ im apošniaje Svajo daručeńnie: "Idučy na uvieś śviet, ahałašajcie Evangielle usiakamu stvareńniu. Chto uvieryć i achryścicca, toj budzie zbaŭleny, a chto nia uvieryć, budzie asudžany". Na paćvierdžańnie Svajej navuki abiecaŭ: "A tym, katoryje uvierać, takije cudy buduć dzieić: u Majo Imie buduć vykidać niačyścikaŭ, novymi movami buduć havaryć, buduć brać hadziuki i chacia-b pili atrutu, im škodzić nia budzie; na chvorych buduć kłaści ruki, a jany uzdaroviacca" (Evang.). Zahadaŭšy im nie adchodzić iz Jerozolimy, a čakać ajcoŭskaha abiecańnia, ab katorym ź Jahonych vusnaŭ čuli, mocy Śviatoha Ducha, zychodziačaha na ich, kab byli śvedkami Chrystusa až da kanca śvietu (Lekcyja). Naapoški adazvaŭsia da ich, kažučy: "Dadziena mnie usialakaja ułada na niebie i na ziamli. Idučy, navučajcie usie narody, chryściačy ich u Imia Ajca i Syna i Śviatoha Ducha, navučajučy ich usiaho, što Ja vam nakazaŭ. A ja zastajusia z vami až da kanca śvietu" (Mat. 28, 18-20). A Pan Jezus, kali da ich prahavaryŭ, uziaty byŭ u nieba i zasieŭ pravaruč Boha. Vyjšaŭšy jany, ahałašali paŭsiudu — a Pan Jezus dapamahaŭ i ućvierdžaŭ ich movu cudami.

2. "Pan Jezus byŭ uziaty u nieba i usieŭ pravaruč Boha" (Evang.). Jezus, idučy da Ajca,

ździajśniŭ dziela zbaŭleńnia praz achviaru Svajej Muki i kryžovaj śmiercii i viarnuŭsia da Svajej chvały, katoruju mieŭ u Ajca piarviej jak paŭstaŭ śviet. Dadzienaja Jamu usialakaja uława na niebie i na ziamli. "Ustupiŭ na vyššyniu zdabyŭ zdabytych" /Alleluja/. Usie narody addajuć Jamu češć; vyhałašajcie viesiała češć Bohu. /Intr./. Siońnia iznoŭ abniaŭ i to jak čałaviek Boh Svajo Niebiesnaje Uładarstvo, staŭsia suddździoj žyvych i pamieršych. "Staŭsia pieršy čałaviek Adam žyvučaj istotaj, a Adam apošni — ducham ažyviajučym... Jak nasili abraz ziamnoha, tak pavińni nasić abraz niebiesnaha" /1 Kor. 15,45-49/.

U tryumfalnym pachodzie, uvioŭ Chrystus dušy spraviadlivych, katorych, ścioršy puty, vyzvaliŭ iz niavoli. Paznaŭšy śmierć i atchłań, uvajšoŭšy da svajej chvały, "katoruju mieŭ piarviej ad paŭstańnia śvietu". "Paniziŭ samoha Siabie, staŭšysia pasłušnym až da śmierci, a była heta śmierć... kryžovaja. Dziela taho i vyvyššyŭ Boh i nadaŭ Jamu Imie, jakoje pieravyššała usialakije imiony, kab na Jaho Imia zhinali kaleni usie žychary nieba, ziamli i padziamiella i kab usiakije jazyki vyznavali,što Jezus Chrystus jość Panam u chvale Boha Ajca" (Fil. 2,8-11). Składajma siońnia ušanavańnie Chrystusu, Panu i Uładaru našamu, hałavie Ekklezii, katoraj my čaścinami jość. Ustupiŭ u nieba, "kab i tyje, katorych Ajciec jamu daŭ, byli ź Im tam, dzie Jon jość, kab ahladali Jahonuju chvału, jakuju daŭ Jamu Ajciec" (Jan 17, 24). "Chrystus zaŭsiody žyvie, kab zastupicca za nas" (Hebr.7, 25).

Uzniossia Pan Jezus u nieba, kab być našym Pasiarednikam, i zastupnikam u Niebiesnaha Ajca. Dla dabračynnaj mety zyjšoŭ na śviet i panios kryžovuju śmierć, jak achviaru za nas. Dakanaŭ dzieła zbaŭleńnia i uzniossia u nieba, kab my mieli u Ajca Niebiesnaha zastupnika. Kali z vieraj i daviernaściaj budziem zvaračyvacca da Jaho. Da hetaha zaachvočyvaje śv. Paulus: "Spahladajma na Jezusa Papiarednika i apošniaha spraŭcy viery, katory majučy prad saboj viasielle, padniaŭ kryž, nia hledziačy na źnievahu i pahardu, usieŭ pravaruč Božaha pasadu. Hladzicie pilna na Taho, katory, z uzhladu na hrešnikaŭ, pieranios takije supracivy, kab biazupynna išli i nie słabieli na duchu" (Hebr. 12, 2-3).

Chrystus uvajšoŭ u samaje nieba, kab zastupacca za nas prad vobličam Božym" (Hebr. 9, 24). Chacieŭ nam pamahčy i ustupicca za nami u Niebiesnaha Ajca. Kalib navat chto zhrašyŭ, to maje u Ajca Jezusa Chrystusa. Jość Jon umaleńnikam za našyje hrachi. I nia tolki za našyje, ale navat usiaho śvietu" (1 Jan 2, 1-2).

Chrystus uvajšoŭ u nieba, kab nam pryhatavać pamieškańnie, u katorym choča nas pryniać, kali pieraniasiom usie zmahańni i

ciarpieńni ziamnyja ź miłaści da Jaho i dachavajem Jamu vieru. "U domie Majho Ajca pamieškańniaŭ jošć šmat... Idu pryhatavać vam miejsca... A kali adyjdu i pryhatuju vam miesca, iznoŭ pryjdu i pryjmu vas da Siabie, kab byli tam, dzie Ja budu" (Jan 14, 2-3). Idzie Chrystus i my idziem ź Im. Pryjdu da Boha "katory razviesielaje maju moładašć" (Ps. Judica 42, 4).

3. Našaje-ž žyćcio — na niebiosach, adkul my čakajem i Zbaviciela Našaha Pana Jezusa Chrystusa, katory pieratvoryć cieło našaj źnievahi, kab jano stałasia padobnym da cieła Jaho słavy, jakoju Jon duž i pakaryć usio Sabie" (Filip. 3, 20-21). Jak Chrystus uzniossia z ciełam da nieba, tak i my pavińni uźnieścisia našaj dušoj u nieba. Zaklikaja nas śv. Ekklezija u kažnaj śv. Imšy: "U haru sercy"... U niebie jošć praŭdzivaja našaja Ajčyna. Ziamla jošć miescam proby, zmahańnia. Nia možna dastacca da nieba biaz ciažkaściaŭ, biaz kryža. Ale krychu času, a Boh sam jošć pryčynaj nam nadharody. "Ja jošć abarońnikam tvaim, a nadharoda tvaja vielmi vialikaja" (Gen. 15, 1).

"Daj nam Boža, kab my, katoryje vierym u cudoŭnaje u Nieba Ušešcie Adzinarodnaha Tvajho Syna, a Adkupiciela našaha, sercam i myślaj ź Im prabyvali u niebie" (Kol.).

***

O MARYJA MACI...

O Maryja Maci,
Voli chočam my'
Žyć u našaj chaci
Volnymi ludźmi.

O Maryja Maci,
Doli chočam my'
Žyć u rodnaj chaci
Ščasnymi ludźmi.

O Maryja Maci,
Movy chočam my,
Kab nam havaryci
Ź dziećmi rodnymi.

O Maryja Maci,
Škoły rodnaj tre'
Nam u rodnaj Ziamielcy
Voś čužaja pre.

Dzieci na zahładu
Rodu našamu...
Niet užo ź imi ładu
Baćku rodnamu!

O Maryja Maci,
Cerkvy chočam my —
Chaj tam jak u chaci
Ličać nas svaimi!

Boža Ty naš mocny!
Voś-ža dola tut!
Pop, ksiondz zvoniać zvony,
Što nie naš tam kut!

O Maryja Maci,
Treba chleba nam!
Niet, oj, čaho daci
Ješci malutkam...

O Maryja Maci,
Ziemlu nam udziali-

Niet čaho araci...
U hoład nas zdali!

O Maryja Maci,
Ty Zastupnica!
Hołas naš haračy
K Tabie uznosicca!

Hołas dy malitvy
Nas Ty užo pačuj!
Dzieci my harlivy,
Nas Ty vysłuchaj!

O Maryja Maci,
Boha chočam my —
U poli, u škole
Dy u rodnaj chaci!

Naša Fiat heta
Łožym u Noh Tvaich!
Cnota - naša meta
U spravach našych usich!

O Maryja Maci,
Zhody chočam my!
Ź ludźmi žyć jak braćcia...
Škodzić nikamu!

Naša Credo heta
Łožym unoh Tvaich!
Cnota - naša meta
U spravach našych usich!

O Maryja Maci,
Tvajo Fiat tut
U našych spravach, pracy -
Učynić słaŭny cud!

A. Ioan Tarasevič

NA DZIEŃ MATKI

Šče mović Matkam Eva

Suśvietu los zaležyć ad ciabie,
Ty maci darahaja: Sam Boh
Cieraz pryrody Matku daŭ tabie
Vialiki dar žyćcio Tvaryć z noh

Da hałavy, vačej, vušej, plačej
Dy orhanoŭ usich u ciele!
Ad cieła da kryvi dy usich
kaściej...
Zapačynaješ ty ich umieła

Va ułońnie tvaim čystym
matčynym
I nosiš ich u sabie dy kormiš
Svajoju kroŭju, ciełam usim
Choć hetak ty siabie mo' moryš...

Adnak dušu dy nieśmiarotnuju,
Jakaja tam ažyciaŭlaješ
Istotu novuju i kvołuju
I Božuju moc vyjaŭlaješ

Užo va ułońnie matki ty stvaryć
Nijak nia možaš bo duch heta
Usiak z ruk Božych, što budzie
žyć
Navieki, u viečnaść bo adziety!

Mahutny Boh stvaryŭ na Svoj
Abraz
Dušu i podycham usiak Božym
Złučyŭ jaje istotna ź ciełam uraz,
Kab ź im była asobaj z viečnym

Prahnieniem łučnaści z Tvarcom
svaim,
Bo-ž Boh stvaryŭ ludzkuju isnaść
Dla słavy Božaje sa ščaściem usim
Samoha čałavieka u viečnaść!

Para prychodzić, maci dla ciabie
Radzić dzicia... Na śviet ty rodziš
(Praciah na bač. 9-aj)

(Praciah z bač. 7-aj)

Žyvy šedeŭr — pryroda i Boh
tabie
Dali jaho! I boli znosiš

Strašenny, časam nat śmiarotnyja,
Kali cieraz prachod šmat vuzki
Dziaciatka mknie iz ciemry u
śvietłyja
Žyćcia charomy jak u družki...

Radziŭšy novaje žyćcio na śviet,
Ty vielmi rada, dobra maci!
Uraz zabyvaješ bolaŭ, mukaŭ šmat
I chočacca tabie žyć u śviecie!

Žyvi, ty darahaja dy pracuj
Z luboŭju ščyraj u tvaim sercy!
Z luboŭju ty synočka uściaž haduj!
Nie daj jaho u ruki śmierci!

Na žertvu dy kryvavu Mołochu,
Kali synočak tvoj dasiahnie
Lot junactva! Vaźmie chaj płuh-
sachu
Synočak tvoj arać sučasna

Z narodam mirnym tuju calinu,
Jakoj jašče ruka kultury
Nie kranuła, dzie poŭna pałynu
Jašče, biez Praŭd Śviatych
struktury!

Chaj budzie jon misijanieram dzie
U hłuchoj krainie siarod ciemry,
A na vajnu kryvavu chaj nia idzie
Ludzkoj bić-zabivać biez miery...

I urešcie być samomu
uśmierčanym,
Abo biez ruk i noh astacca...
Duchoŭna takža užo skalečanym,
Choć mo' i budzie jon staracca

Žyć jak naleža, usiak, pa Božamu...
A rany-ž tyja astanucca
U im naviek, bo škodu kožnamu
Zrabiŭ, kaho zabiŭ z pačućcia,

Što byccam vorah jon vialik, zaklat
Radzimy k jakoj sam naleža...
Dyk bić-zabivać jaho! Jon
hadziuka-had!
Dyk miortvym u ziemlu chaj
zalaža!

I toj chłapiec, jak i synočak tvoj,
Niavinny, nat lubovi poŭny —
Žračy dy Mołacha na ład svoj
Pierarabili ich stasoŭna

Da met svaich, jakija suprać met
Chrystovych iduć uściaž
radykalna:
Dzie mir Chrystoŭ, vajna tam
navylot!
Luboŭ dzie, tam jość złość
piakielna!

Synočak tvoj, o maci miłaja —
Chaj stanie śviatarom dy
dobrym —
Druhim Chrystom, kab serca
miakkaje
U hrudziach jaho było i ćviordym,

Kali hramić tre' usiaku niemaral...
Niecnotu u hetym našym śviecie...
Budzić u narodzie za prastupki žal
I stavić Boha im u mecie!

Synočak tvoj chaj pilna vučycca—
Navuku, techniku, mastactva
Chaj zdabyvaje! Takža łučycca
Z dušoj śviatoha vaładarstva

Nad šerym žyćciem hramady
ludzkoj
I paviadzie jaje da sonca,
Da zoraŭ, dzie jana lahčej dušoj

Spačnie ad prac, turbot biezkonca!

Synočak tvoj zdabudzie pilna chaj
Navuku, techniku usiaku,
Kab cieraz ich jon moh padniać
lud svoj
K uzroŭniu ščasnaha paradku

U ich žyćci, imknieńniach,
dumańniach
Nia tolki dziela dabrabytu
Materyjalnaho, a i u snach
K dabru duchoŭnaje arbity!

Synočki matak u śviecie čysta
usich
Niachaj žyvuć žyćciom šmat
česnym
Dy pracavitym u pryzvańniach
svaich

Na supierak namieram strašnym
Časoŭ tam vašych... junakoŭ
źbirać
Dy ich vučyć narody niščyć...
Dy šče za toje ich chvalić... davać
Im uznaharody!.. Pra ich pišuć

Jak pra herojaŭ, što niby vas śviet
Zbaŭlajuć ad zahuby poŭnaj,
Nia viedajučy, što hetym łožać
śled,
K zahubie śvietu roŭnaj...

Malusia k Bohu miłasernamu,
Kab zžaliŭsia nad usimi vami...
Kab k adradžeńniu vas usich
słaŭnamu
Pavioŭ vas česnymi pućciami!

a. Ioan Tarasevič

U BAĆKAŬ DZIEŃ

Baćka darahi, ty vołat, ty hieroj!
Suprać usiakich ciažkaściaŭ idzieš
haroj!

Lezieš ty u ziamlu biasstrašna pa
vuhli,
Kab u ciabie žana dy dzieci uściaž
žyli!

Na ziamli areš dy ziernie kidaješ
Na rallu.., Chleb dla ich usich stul
dastaješ!

Praca u fabrycy strašenna
trudnaja...
Ale i tut na myśli uściaž siamja
tvaja!

K piečam sa strašennym połymiam
ahniu
Kruhły hod prykut ty! Bol nie
adnu

Znosiš, pracaj skrušany la
vohnišča...
Dabivaješsia ty da stanovišča...

Lepšaho žyćcia cieraz dalaraŭ
žmut,
Što pławilnia stali dy žaleza tut

U kancy tydnia pryniasie dy dašć
tabie;
Pracu šmat lahčejšu ty-b znajšoŭ
sabie,

Ale za jaje dalaraŭ mienš było-b...
A siamji žyćcio horš tady išło-b!

žonku, dzieci padbadzioryć da
žyćcia
Treba dziela dabrabytu, sužyćcia,

Pracaju-hrašmi za pot-kroŭ, choć
sam

Tracić usiu nadzieju da žyćcia, jak
tam
U vohniščy strašennym pracu-trud
pre dniom,
Ci toj nočču, to u kancy jon
burazłom...

Jon harotny baćka biednaje
siamji...
Adpačnieć trocha... znoŭ jamu
syny,

Dočki, žonka na dušy, u hałavie...
Hetak to žyćcio jaho idzie, płyvie!

U žyćci tut, jaho biada, pakut
šmat,
Ale i radašć, ščašcie, ziemny raj
nat!

Bo luboŭ u hetym žyćci vierch
biare —
Hora, muki, pracu u ščašcie
pieratre!

Baćki, znaj, luboŭ da matki dy
dziaciej!
Ich ža usich luboŭ da baćki z-za
padziej,

Praz jakija pašviaciŭ siabie jon im
Na zaŭsiody čynam dy žyćciom
svaim!

Baćka darahi, navieki budzieš žyć
Ty u synočkach, dočkach dy
ludcom słužyć

Jak najlepš, kali ty spoŭniš doŭh,
Jak sapraŭdny chryścijanin dy u
załoh

Šmat śviaty, što spadarožnik ty
Chrystoŭ
Z žonkaj dy dziaćmi. Zakon taki
prystaŭ

Da ciabie, kali ty ažaniŭsia...
K žoncy u žanimstvie prytuliŭsia

Dy z synočkami i dočkami
zradniŭsia —
U postaci ich sam saboj ułažyŭsia!

Tvaja tut vialika siła!
Nie, nie zmoža ciabie i sama
mahiła!

Boža, Dabrasłavi Ty Baćku
Dabrasłavi Ty matku!

Dabrasłavi Ty dziaciej!
Dabrasłavi Ty usio čašciej

Dabrasłavi ich chatki
Ščašcie šli u Kaladki!

Usim im va Chryście
Na časy usie

Dy navieki viekaŭ,
Jak prysudžana Taboj
z-prad viekaŭ!

A. Ioan Tarasevič

***

* * * *

Za achviary prysłanyja na "Siaŭbit" i śviatyja Imšy ščyra dziakuju nastupnym asobam: Spad. V. i Sp. Č. Budźko za $10; Sp. B. Daniłoviču za $5; Spadarstvu L. A. Sawionak $5; Sp. N. Prokopčyku; Sp. Markievič za $5; Sp. Timoteju Łaba $1.

Roznyja duchoŭnyja chvaroby pachodziać ad niepravilnaha dumańnia. Dziela taho śvieckaje i relihijnaje uzhadavańnie pamahajuć da razumnych i higieničnych zvyčajaŭ. Čałaviek moža cikavicca svajoj asobaj, ale dobraje uzhadavańnie i trening nie dazvolać jamu abmiežycca samym saboj. Maładzieniec moža mieć polovaje chacieńnie, ale dobraje uzhadavańnie pamoža jamu kantralavać heta i źviarnuć na karysnyja darohi.

PAMIAĆ. — Čym hłybiejšaje uražańnie, tym daŭžej astajecca jano u pamiaci. Kali rečy časta paŭtarajucca, lohka ich pomnić. Kali što jak najakuratniej ahledzim, tady budzie nam lahčej heta pomnić.

NIESPAVAŚĆ. — Kali nia śpicca adzin dzień z pryčyny za mnoha abo za mała ježy, ci z pryčyny zdenervavańnia ci kłopatu, heta nia maje značeńnia. Kali adnak nia śpicca rehularna, tady čałaviek dušeŭna vyčerpajecca i baicca dušeŭnaj chvaroby. Tady nia chočacca spać abo śniacca błahija sny. U takim vypadku treba kłopat razhledzić z usich bakoŭ i jon moža zapraŭdy źmienšycca. Tak sama dobra pahavaryć ab im z pryjacielam. Kali heta nia pamahaje, źmiena atačeńnia moža być karysnaja. Kali pryčyna niespavaści nia jasnaja, treba źviarnucca da psychiatra.

ZDAROŬJE jość stan cieła, kali usie funkcyi robiacca vyhadna, biez natuhi. Čałaviek na vioscy maje bolej pavietra i sonca, čałaviek u mieście robicca adpornym na roznyja niepryjemnaści. Šmat jakija chvaroby jość z našaj viny, napr. ad kureńnia, pićcia alkoholu i nervavańniasia. Časta z małych niedamahańniaŭ paŭstajuć ciažkija chvaroby, dziela taho, kali jany nie papraŭlajucca zvyčajnym razumnym traktavańniem ich, treba źviarnucca da lekara, asabliva starejšym ludziom. Nia treba adnak biazpakoicca, i ničoha inšaha nie rabić.

SKORAJA POMAČ. — Kali staniecca jakoje niaščaście i čałaviek nia moža rušycca, treba pakinuć jaho lažać. Nakryć, kab nie prastudziŭsia i klikać doktara. Kali kroŭ idzie z rany, nakryć ranu. Kali apiačešsia, pryłažyć suchi, čysty bandaž, kab nia išło tudy pavietra. Kali chto atrujecca, dać pić šmat vady abo małaka i klikać lekara.

ALKAHOL dastajem praz dystylacyju iz cukru, zboža, krachmału, jahadaŭ, sadoviny. Cieła moža zužyć 1, 1½ uncyi jak pažyvieńnie u praciahu 24 hadzinaŭ. Alkohol u małaj kolkaści pabudžaje apetyt, ale kali pjecca za šmat, to irytuje žałudak,pryvodzić da chraničnaha zapalenia žałudka,

psuje nyrki i piečań, serca i mazhi.Adziny sposab jak vylačycca ad pjanstva jość zusim nia pić alkaholu.

KROŬ Z NOSA. Kali idzie kroŭ z nasa, pacient pavinen zatkać nosnuju dzirku, nachilić hałavu nazad i supakojna trochi pačakać. Adziežu, kala šyi, treba zvolnić i na łob kłaści ściudziony kampres.

ČYŚCINIA. — Dziela taho, što brud biazpasiaredna prynosić abo pamahaje pryniešci chvarobu, jasna što čyścinia uścieraže nas ad šmat chvarobaŭ. Čyścinia vady i ježy, u chacie i na vulicy patrebnaja, tak sama i asabistaja čyćcinia. Kali čalaviek pacieje, to vada z potu vyparajecca, ale astatak z potu astajecca na skury i razam z pyłam i sekrecyjaj tukovych zialozaŭ tvoryć jakby płast na ciele. Dziela taho treba chacia raz na tydzień mycca u ciopłaj vadzie z myłam. Treba myć hałavu i trymać hrebień i ščotku u čyścinie. Zuby treba čyścić chacia dva razy u dzień.

ATRUĆCIO KUCHENNYM GAZAM. — Kali znajdziem čałavieka, atrutaha gazam, treba adčynić ci vybić vokny, vyciachnuć čałavieka na śviežaje pavietra i razšpilić ciesnuju adziežu na šyi. Kali čałaviek nia dychaje, načać štučnaje addychańnie.

ADMAROŽAŃNIE. — Kali vielmi zimna, kroŭ u niekatarych miescach cieła pierastaje ciačy. Najbolš heta robicca u palcoch na nahach, rukach, vušach i nosie. treba cierci admarožanuju čaść cieła śnieham abo mačać u ściudzionuju vadu i cierci. Pry bolšym admarožeńni pakazujucca vadyry a paśla skuły i taja čaść cieła moža adumierci.

SAMLEŃNIE. — Biazpasiarednaj pryčynaj samleńnia jość, što nie dachodzić da mazgoŭ kroŭ. Bol, strach abo ciažkoje pavietra — mohuć pryvieści da samleńnia, bo jany źmienšajuć dziejnaść serca. Dziela taho treba samlełamu čałavieku apuścić nižej hałavy, dapuścić bolej pavietra i razšpilić ciesnuju adziežu na šyi. Davać niuchać pachniučuju sol. A kali samlełу pryjdzie da siabie, a moža hłytać, davać łyžkami vadu abo vadoj razviedziany alkahol.

ŠTUČNAJE ADDYCHAŃNIE. — 1. Pałažyć patienta, kab hałava była pachilenaja u niz i paciahnuć nižniuju čaść hubaŭ u pierad. 2. Pryłažyć vusny da vusnaŭ, zatkaŭšy nos palcami i dychać 12 razoŭ na minutu. Kali ratujem dzicia, pryłažyć vusny da vusnaŭ i nosu i addychać 20 razoŭ na minutu. Kali nia pamahaje, tady vidać niešta pieraškadžaje u horle. Tady pałažyć dzicia praz kalena, hałavoj u niz i darosłaha hałavoj u niz i udaryć mocna pa plačoch.

DIETA. — Pravilnaja dieta jość, kab zamiaścić stratu i dać ciełu patrebnuju ciappliniu i energiju. Dieta pavinna pamahać u pieratvareńni materjału i travieńniu.

Sp. M. S.

CHMURNY BALANS JUBILEJNAHA 50-ci HODŹDZIA

Paryskaja presa, a za joj i bruxelskaja presa, z nahody saviecкich uračystaściaŭ komunizmu, padali chmurnyje sastaŭleńni achviaraŭ, katoryja pahłynuła balšavickaja revalucyja — piša seratonskaja "Straž". Voś tabel, katory varty prypomnić:

Hramadzianskaja vajna u 1917 hodzie — 4,500,000 achviaraŭ.

Hoład 1921-1923 — 6,000,000 achviaraŭ.

Zhinuli u časie čyrvonaha terroru 1917 - 1923:

Siabry akademijaŭ, prafessary, specyjalistyje piśmieńniki, studenty, artystyje i ahułam intelihencyja 160,000; uradoŭcy, bahatšyje mieščanie, achvicery, žaŭniery 740,000; palicejskich — 50,000; duchoŭnikaŭ — 40,000 sialanaŭ i rabotnikaŭ — 1,300,000; pabitych Čekaj dy GPU u hadoch 1930-1933-m — 2,050,000. Hady hoładu 1930-1933-m — 7,000,000. Razstrelanych praz GPU dy NKWD u hadoch 1933-1937-m — 1,600,000.

Pazabivanyje padčas unutranoha kryzysu, terroru u hadoch 1937-1938-m: inteligiencyi, rabotnikaŭ, sielanaŭ — 635,000; siabroŭ kamunistyčnaj partyi 340,000; palityčnyje składy i kamandavańniki čyrvonaj armii — 30,000. Razstrelanyje praz NKWD u hadoch 1938-47; usialakich ludziej—2,720,000; duchoŭnikaŭ — 5,000; čyrvonaj armii — 23,000. Zhinuła u kancentracyjnych abozach i turmach u hadoch 1917-1947 — 21,000,000.

Ahułam achviaraŭ—48,943,000. Da hetaha liku treba dadać achviary metadavaj vajny praz Soviety u 1941-1945, vajny z Finlandyjaj 1918, z Bałtyckimi krainami 1918-1919, z Polščaj 1920, z Hruzijaj 1921-1922, z Kitajem 1925-1931, u Hišpanii 1936-1939, z Polščaj 1939, z Finlandyjaj 1939. Achviary hetych vojnaŭ tak sama siahajuć miljonaŭ ludziej.

//

Na štohodniaj kanferencyi amerykanskich onkologaŭ dr. O. Auerbach padaŭ vyniki svaich experymentaŭ na sabakach. Dziesiać sabakaŭ navučyŭ kuryć papiaroski. Vykuryvali jany pa 12 papiarosaŭ štodzienna. Paśla niekalkich tydniaŭ 5 zdochła. Paśla 412-cioch dniach, zdochli i druhija 5. Sekcyja vykazała uva usich sabakaŭ pieramieny u lohkich, a u apošnich vykryta vialikaja rakavyja źmieny. Pahlad daśledčyka, što jahonyje daśledyvańnia jošć pieršym "kliničnym dovodam" na niepasrednuju suviaź miž rakam lohkich, a kureńniem. — Sučasna dr. O. Auerbach raspačaŭ novuju seryju experymentaŭ na 96 sabakach, dziela paznańnia roźnicy miž vynikami paleńnia papiarosaŭ z filtrami i biaz fltraŭ.

Daviedvaŭ...

(Praciah)

Viedaju, što kab Jon znoŭ źjaviŭsia na ziamli u toj samaj formie u jakoj byŭ tady u Palestynie i pavioŭ svaju pracu siarod narodnych mas, dyk uraz mahutnyja i silnyja hetaho śvietu i ź imi ich śviatary i śviaščenniki abjavili-by Jaho "kamunistym" i znoŭ paviali-by Jaho na kryž...

Tut maje subiasiedniki mianie pierabivajuć: "Dyk što-ž vy ciapier robicie?" — Dyk voś žyvu u manastyry, vučuś, čytaju druhich starajuś vučyć... Pa subotach-ža i niadzielkach byvaju u Chicago... Spaviadaju ludziej, słužu śviatuju Božuju Liturhiju, prapaviedyvaju,dyj znoŭ viartajuś u manastyr... "I vam heta nia prykra i nie ciažka?" Zusim nie, u hetym ja znachodžu radaść, viasielle, asałodu, choć i byvaje časami ciažkavata, asabliva kali idu na supačynak u 11.30 viecara, a ustaju a 4 hadzinie ranicy. Jany niejak dzivilisia i urešcie aśmieliliś havaryć: "My dyk u Boha nia vierym, ani u Chrysta, ani u Jaho Carkvu. Pa-našamu usio heta vydumka silnych hetaho śvietu i ich śviataroŭ i śviaščennikaŭ, voś hetak trymać narodnyja masy sabie padlehłymi u bojaźni viečnych piakielnych karaŭ i muk, kali nia buduć ich rabami i niavolnikami. Ruskaja revolucyja adčyniła prad narodnymi masami dźviery praŭdy i ščaścia. I hetych dźviarej užo nichto nie zdołaje začynić, choć Ameryka budzie tracić miljardy dolaroŭ i niščyć svaju moładź u baradźbie z praŭdaj i słušnaściaj i słušnymi vymahańniami narodnych mas..."

Ja tut davaj pakazvać im, što Boh jość, što Chrystos byŭ i jość i što Jon sam zasnavaŭ Carkvu-Kaścioł, a kali byli i jość niepraviednaści i hrachi nia tolki siarod lideraŭ i duchavienstva, ale i siarod narodnych mas, dyk heta nie vina Boha, nie vina Chrysta, nie vina Carkvy-Kaścioła, dzie Sam Chrystos, Pradviečnaja Praŭda, jość Niebačnaj Hałavoj, a vina lideraŭ, duchavienstva, ludziej usich, bo nie žyvuć i nie pastupajuć pavodle zapaviedziaŭ Božych, pavodle navuk Chrystusovych nie ustupajuć u ślady Chrystovy i nie iduć pa Jahonych śladoch žyćciovych. Hospad Boh stvaryŭ čałavieka volnym, daŭ jamu volnuju volu, i usio patrebnaje da žyćcia — cełу śviet daŭ Jon jamu — i usiakija patrebnyja navuki i łaski k žyćciu duchoŭnamu i nadpryrodnamu... Dyk ad samoha čałavieka zaležyć toje, kab supracoŭničaŭ volna i svabodna z Božym Pravidam i z Carkvoj Chrystovaj, z Samym Chrystom dziela svajho ŭłasnaho dabra i ščaścia na ziamli, a pradusim dla dabra i ščaścia

u pa-za mahilnym žyćci. Boh nikoli nia voźmie całavieka za kaŭnier i nie budzie prymušać, kažučy: Rabi voś heta, ty padluha! Nie, nia budzie, bo było by heta paniavoleńniem całavieka i praciŭ samoj pramudraćci Božaj, jakuju Jon ŭłažyŭ u svabodnuju volu całavieka, najpierš-ža u jahony rozum! Takija pryjomy i pastupki zusim ludzkija, dyk i vychodzia, što adnyja "panami", a druhija rabami. I treba adradžeńnia usiej ludzkaści praz Isusa Chrysta, praz Jahonaje Jevanhielle śviatoje, praz Jaho Carkvu-Kaściol uva usich halinach całaviečaho žyćcia dy ludzkich imknień, ale zaŭsiody i usiudy z Chrystom i uva Chryście.

"Ale chto kali bačyŭ Boha? Dzie toj Boh?" — Hetymi našymi cialesnymi vačyma Boha bačyć nia možam, bo Boh jоść zusim inšaja isnaść: Boh jość čysty Duch i rozum naš niejak moža Jaho bačyć praz pryčynnaść. Ničoha nie byvaje biez pryčyny, usiakaj isnaści jość pryčyna: sama praz siabie isnaść nia moža pryjści k bytavańniu svajmu.

Mnie-ž muž kaža: "Pryroda usio sama tvoryć! — Dola praŭdy jość u hetym, ale skul sama pryroda źjaviłasia? Musiŭ być Tvarec jaje i toj-ža samy Tvarec Svaim niebačnym dla nas Pravidam (Rozumam Svaim, Volaj Svajoj) siłaju Svajeju kiruje joju, padtrymlivaje jaje, ściažaže ad apadku — kab Jon jaje dy nas samych pakinuŭ choć na chvilinu, to uraz my i usio isnujučaje abiarnulisia by u absalutnaje ništo... My nie bačym jaŭna dziejnaści Božaha Pravidu, ale kali udumajemsia u Jaho, to niejak pačynajem bačyć, viadoma-ž, našym rozumam i čym bolš dumajem ab Im i razvažajem chod i cudy pryrody, tym lepš i jaśniej bačym my Jaho! — Adnosna bačańnia, vaźmicie prykład z elektryčnaści — nie bačym my jaje, a jana jość i biez jaje žyćcio u sučasnych umovach bylo-by amal nie mahčymym.

a. Ioan Tarasevič

(Budzie dalej)

— c —

Padpiska na hod 70 centaŭ, cana adnaho exemplara 15 c.

Vydaviec-Redaktar (Publisher-Editor): Rev. Francis Cherniawski

Address: 164 Broadway, Fort Edward, N.Y., U.S.A., 12828
Telephone: RH7-5117

Printed by The Whiteruthenian Press * 452 South Avenue, Syracuse, N.Y., 13204